

UOT 32:93/94

AQŞIN MƏMMƏDZADƏ

*Bakı Dövlət Universitetinin
Diplomatiya və müasir integrasiya prosesləri kafedrasının doktorantı
TarixVeOnunProblemlery@gmail.com*

İSLAM ƏMƏKDAŞLIQ TƏŞKİLATININ 44 GÜNLÜK MÜHARİBƏ VƏ POST-MÜHARİBƏ DÖVRÜNDƏKİ PROSESLƏRƏ MÜNASİBƏTİ

Azərbaycan Respublikası müstəqilliyini əldə etdikdən sonrakı dövrdə xarici siyasətin əsas istiqamətlərindən biri milli mənafehlərin təmin olunması üçün beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində işin aparılması olmuşdur. Bu baxımdan İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı (əvvəlki adı İslam Konfransı Təşkilatı) ilə əlaqələr Azərbaycanın diplomatiya tarixində xüsusi yer tutur. İƏT və yaxud İKT Azərbaycanın müstəqilliyini elan etməsindən sonra daxil olduğu həm də ilk beynəlxalq təşkilat olmuşdur. Təşkilat Ermənistanın Azərbaycan ərazilərini işğalı nəticəsində vaxtilə mövcud olmuş Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı ardıcıl mövqe nümayiş etdirmişdir. Məqalənin başlıca tədqiqat sualı İƏT-in 44 günlük müharibə və post-müharibə dövründə regionda baş verən proseslərə münasibətinin üzə çıxarılması ilə bağlıdır. Həmçinin aparılan müəyisəli təhlillər işğalın davam etdiyi dövr, 44 günlük müharibə dövrü və post-münaqişə dövründə İƏT-in bu istiqamətdə siyasətində hansı konseptual və ya cüzi dəyişikliklərin baş verdiyini müəyyən etməyə imkan verir. Məqalədə diqqət yetirilən əsas məqamlardan biri də təşkilatın Azərbaycana verdiyi böyük dəstəyin hansı zərurətdən irəli gəlməsi məsələsidir.

Məqalə yazılarkən liberalizmin metodoloji prinsiplərinə əsaslanılmış, ivent analiz, müqayisəli təhlil metodlarından istifadə edilmişdir.

Əldə olunan əsas nəticə ondan ibarətdir ki, həm 44 günlük müharibə, həm də post-müharibə dövründə təşkilat ədalətli və ümumbəşəri mövqedən çıxış etmiş, bu zaman özünün, BMT-nin sənədlərinə istinad etmişdir. İƏT-in bu cür qətiyyətli mövqe nümayiş etdirməsinə təsir göstərən başlıca amillərdən biri Azərbaycan dövlətinin yürütdüyü uğurlu diplomatik siyasət olmuşdur.

Açar sözlər: İƏT, Azərbaycan, Qarabağ, münaqişə, təşkilat.

Giriş. 1991-ci ildə Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini bərpa etməsindən sonra xarici siyasətində prioritet istiqamətlərdən biri İslam Konfransı Təşkilatı ilə əlaqələrin qurulması və qarşılıqlı əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi olmuşdur [1, s.149]. Tədqiqatlar göstərir ki, hələ Sovetlər İttifaqının mövcudluğunu davam etdirdiyi dövrdə - 1991-ci ilin mayında İKT və Ümumdünya İslam Konqresinin təmsilçilərinin Azərbaycana səfəri olmuşdu [4, s.488-489].

Müstəqilliyin bərpasından sonra Azərbaycan təşkilata üzvlük üçün müraciət etmiş, həmin ilin dekabr ayında Seneqalın paytaxtı Dakarda keçirilən İKT ölkələrinin 6-cı zirvə toplantısında üzv olmaq barədə Azərbaycanın müraciətinə baxılmış, Azərbaycan Respublikası İKT üzvlüyünə qəbul edilmişdi [2, s.132-133].

Azərbaycanla İKT arasında əlaqələrin qurulması və inkişafı. Birmənalı şəkildə demək olar ki, Ermənistanın Azərbaycan ərazilərini işğal etməsi faktına ən ədalətli və birmənalı dəstəyi nümayiş etdirən təşkilat İKT olmuşdur. Azərbaycanın İKT-ə üzv qəbul edilməsindən üç ay sonra Məhəmməd Möhsini başda olmaqla İKT nümayəndə heyəti şəraitə öyrənmək və münaqişəni sülh yolu ilə tənzimləmək imkanlarını araşdırmaq məqsədi ilə Azərbaycana səfər etmişdi. Bu səfər nəticəsində təşkilatın Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü ilə bağlı İKT-nin yekdil və birmənalı mövqeyi formalaşmışdı. 1992-ci il martın 31-də İKT baş katibi, Nigeriyanın nümayəndəsi Həmid Əl-Qabid bəyanatla çıxış etmişdi [3, s.327].

İKT xarici işlər nazirlərinin 1992-ci ilin iyun ayında İstanbulda keçirilən V fəvqəladə konfransı Ermənistanın Azərbaycana qarşı hücumlarını və Azərbaycan ərazilərini işğal etməsini pisləyərək BMT baş katibindən və Təhlükəsizlik Şurasının sədrindən Azərbaycanın işğal edilmiş bütün ərazilərdən erməni qüvvələrinin çıxarılmasını tələb edən qətnamə qəbul olunmasını xahiş etmişdi. Ermənistan silahlı qüvvələri Kəlbəcər, Ağdam rayonlarını işğal etdikdən sonra İKT bu işğalı pisləyən

bəyanatlarla çıxış etmişdi. Bu illər ərzində Azərbaycan tərəfi İKT ilə münasibətlərini daha da genişləndirmək üçün bəzi tədbirləri həyata keçirdi. 1994-cü ilin may ayından etibarən Azərbaycan Prezidentinin müvafiq sərəncamına əsasən Azərbaycanın Səudiyyə Ərəbistanı Krallığındakı səfirinə İKT baş katibliyi yanında daimi nümayəndə səlahiyyətləri verildi. 1994-cü ilin dekabrında keçirilən İKT-nin Kasablanka sammitində Azərbaycan ilə bağlı iki qətnamə qəbul edildi. Bunlardan birincisi, İKT-nin zirvə görüşləri tarixində ilk dəfə olaraq qəbul edilən Ermənistan – Azərbaycan münaqişəsi haqqında siyasi qətnamə, ikinci qətnamə isə Azərbaycana iqtisadi yardım haqqında olmuşdu. Təhlillər göstərir ki, təşkilatla əlaqələr il-ildən güclənmiş, İKT təkcə münaqişəyə dair qətnamələrin qəbulu ilə kifayətlənməmişdir, həmçinin Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş ərazilərdə qanunsuz hərəkətlərə də mənfi münasibətini bildirmişdi.

2003-cü ildən etibarən Azərbaycan Respublikası ilə bu təşkiat arasında əlaqələr yeni mərhələyə qədəm qoymuşdur. Əvvəlki mərhələdə Azərbaycan daha çox dəstəyə ehtiyac duyan bir dövlət kimi çıxış edirdisə, 2003-cü ildən sonrakı mərhələdə Azərbaycan həm də üzv dövlətlərin mövqelərini müdafiə edən, təşkilatın nüfuzunu artıran və möhkəmləndirən üzv dövlətə çevrilmişdir.

Tovuz döyüşləri və 44 günlük müharibə dövründə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının mövqeyi və fəaliyyəti. Hələ 2020-ci ilin iyul ayında Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin Tovuz rayonu istiqamətində hücumları zamanı proseslərə ilk reaksiya verən beynəlxalq təşkilatlardan biri İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı olmuşdu. Təşkilatın baş katibliyinin iyulun 14-də yaydığı bəyanatda Ermənistanın hücumu bir-mənalı şəkildə pislənirdi. Bəyanatda qeyd olunurdu ki, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş Katibliyi 12 iyul 2020-ci il tarixində Ermənistan Respublikasının silahlı qüvvələrinin Azərbaycan Respublikasının Tovuz bölgəsinə hücumunu və Ermənistanla Azərbaycan arasındakı sərhəd bölgəsində atəşkəs rejimini pozmalarını kəskin şəkildə pisləyir [8]. Mühüm məqamlardan biri təşkilatın bəyanatında təcavüzkar və təcavüzə uğrayan tərəfin adlarının konkret şəkildə qeyd olunması idi. Bundan əlavə bəyanatda Azərbaycan hərbiçilərinin şəhid edilməsi və yaralanması da pislənilmişdi. Burada İƏT Baş katibi Yusif bin Əhməd əl-Osaymi başsağlığı diləkləri də əksini tapmışdı. Baş Katiblik İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının qətnamələri və qərarlarına, BMT Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən tam və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən qətnamələrinə istinad edərək məsələnin sülh yolu ilə, Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərinin bütövlüyü, suverenliyi, ərazilərinin toxunulmazlığı prinsipi əsasında həllinə dəstəyini ifadə edirdi [8].

Sentyabr ayında müharibənin başlamasından bir gün sonra İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Azərbaycana qarşı Ermənistan hərbi qüvvələri tərəfindən təkrarlanan təxribat və təcavüzləri qınadığını açıqladı. Açıqlamada deyilirdi ki, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş Katibliyi Ermənistan Respublikasının hərbi qüvvələrinin Azərbaycan Respublikasına qarşı təcavüzünü, atəşkəs rejimini pozaraq mülki şəxsləri hədəf almasını dərin narahatlıqla izləyir. Daha sonra qeyd olunurdu ki, təşkilat Ermənistan Respublikasının hərbi qüvvələri tərəfindən təkrarlanan təxribat və təcavüzü qətiyyətlə pislədiyi halda, Azərbaycan Respublikası ilə həmrəyliyi bir daha bəyan edir. Bu mövqeyində isə İKT və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamə və qərarlarına istinad edir. Açıqlamada daha sonra yazılırdı: *“İƏT Baş Katibliyi şəhid azərbaycanlıların ailələrinə, Azərbaycan hökumətinə və xalqına dərin hüznə başsağlığı verir və yaralananların tezliklə sağlamlığını arzulayır”* [5].

44 günlük müharibə dövründə Təşkilat daha bir dəfə Azərbaycanı dəstəkləyən bəyanatlarla çıxış etdi. Oktyabrın 14-də açıqlanan məlumatda təşkilat Azərbaycan Respublikası ilə həmrəyliyi bir daha bəyan edirdi [10].

Azərbaycanın müharibədə qələbə çalması, noyabrın 10-da Azərbaycan və Rusiya prezidentləri, eləcə də Ermənistan Baş naziri tərəfindən üçtərəfli bəyanatın imzalanmasından bir gün sonra İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Ermənistan tərəfindən Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərindəki müsəlman tarixi ibadətgahlarının məhv edilməsi, dağıdılması ilə bağlı narahatlığını ifadə edən açıqlama yaydı. Açıqlamada İKT Baş Katibliyi Azərbaycan Respublikasının Qarabağ regionunun dağlıq hissəsində və ətraf ərazilərdə İslam irsinin ayrılmaz hissəsi olan tarixi abidələrin vəziyyəti ilə bağlı dərin narahatlıq ifadə olunurdu. Yazılırdı ki, maddi və mənəvi əsərlərin, xüsusən Qubadlı rayonunun yaxın günlərdə azad edilmiş Məmmar kəndinin dağıdılmış məscidinin qəsdən məhv edilməsi və talan edilmə-

si, tarixin mənimsənilməsi və saxtalaşdırılması təcavüz siyasətinin bariz sübutudur. İşğal olunmuş ərazilərdəki əsrlər boyu qalmış irs sahələrindən sui-istifadə beynəlxalq hüquq və konvensiyaların, yəni Silahlı Münaqişələr Baş verdikdə Mədəni Mülkiyyətin Qorunmasına dair 1954-cü il Haaqa Konvensiyasının və 1954 və 1999-cu il protokollarının açıq şəkildə pozulmasıdır [6].

Noyabr ayının 13-də açıqlanan bəyanatda isə İÖT münaqişə zonasında hərbi əməliyyatların dayandırılmasını alqışlayırdı. Açıqlamada yazılırdı: *“İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İÖT) Baş Katibliyi mübahisəli Dağlıq Qarabağ bölgəsi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında hərbi əməliyyatların dayandırılması elanını məmnuniyyətlə qarşılamışdır. Rusiyanın vasitəçiliyi ilə əldə edilən razılaşma Cənubi Qafqaz bölgəsində sülh üçün yeni bir fürsət təklif edir”* [9].

İÖT bəyan edirdi ki, Baş Katiblik İKT və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən qəbul edilmiş müvafiq qətnamə və qərarlara uyğun olaraq münaqişənin həllini davamlı olaraq dəstəkləmişdir.

Noyabrın 16-da təşkilatın Baş Katibliyi yeni bir açıqlama yaydı. Bu sənəddə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında hərbi əməliyyatların dayandırılması elanını alqışladığı bir daha bəyan edilirdi. Prosesdə təşkilatın Azərbaycan Respublikası ilə həmrəyliyi qeyd olunur, Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycan Respublikasının suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlığına hörmət əsasında qalan və işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərindən tam və qeyd-şərtsiz çıxmağını tələb edirdi [9].

2021-ci ilin fevralında Ermənilərin 1992-ci ildə törətdikləri Xocalı soyqırımının 29-cu ildönümü ilə əlaqədar olaraq da İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı açıqlama yaydı. Qeyd etmək lazımdır ki, İKT 2013-cü ildə Qahirədə keçirilən İslam ölkələrinin zirvə toplantısında qəbul edilmiş “Qahirə Yekun Bəyannaməsi”ndə Xocalı hadisəsinin Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan Respublikası tərəfindən qanunsuz işğalı nəticəsində baş verdiyini vurğulamışdı.

27-28 noyabr 2020-ci il tarixlərində Nigeriya Respublikasının Niamey şəhərində keçirilən İÖT ölkələrinin Xarici İşlər Nazirləri Şurasının 47-ci sessiyasında isə Xocalı soyqırımı ilə bağlı 51/47-Pol nömrəli qətnamə qəbul edilmişdir. Qətnamə “1992-ci il Xocalı qətləminin qurbanları ilə həmrəylik” adlanırdı. Sənəddə 1992-ci ildə işğal olunmuş Xocalı şəhərində mülki azərbaycanlı əhaliyə qarşı törədilən hərəkətlər hərbi cinayət, insanlıq əleyhinə cinayət və soyqırımı kimi qiymətləndirilirdi [7].

25 fevral 2021-ci il tarixli açıqlamada Azərbaycan Respublikasının Xocalı şəhərində baş verən soyqırımının anımının 29-cu ildönümü münasibətilə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibi Yusif bin Əhməd əl-Osayminin adından 1992-ci il qırğınında həyatını itirənlər hüznə anılırdı və Azərbaycanla həmrəylik olunurdu [7].

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Azərbaycan Respublikasının münaqişənin həllində verdiyi ədalətli dəstək, bir sıra beynəlxalq təşkilatlardan fərqli olaraq gözləmə mövqeyi tutmaması, ədalətsizliyin yanında olmaması bu təşkilatının nüfuzunun daha da artmasına müsbət təsir göstərən faktorlardan biri hesab edilə bilər. Azərbaycanın haqlı mövqeyinə göstərilən dəstəyin təzahürlərindən biri də 2021-ci ilin aprel ayında Təşkilatın Baş katibi Yusif bin Əhməd əl-Osayminin Azərbaycana səfəri oldu. Səfər zamanı Y.Osaymi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən aprelin 8-də qəbul edildi və təşkilatla Azərbaycan arasında əməkdaşlığın inkişafına verdiyi müstəsna töhfəyə görə Azərbaycanın dövlət ordeni - “Dostluq” ordeni ilə mükafatlandırıldı [12].

Prezident İlham Əliyev İÖT-in hər fürsətdən istifadə edərək Azərbaycan və Ermənistan arasında münaqişənin həll olunması ilə bağlı Azərbaycana davamlı dəstəyinə görə sizə minnətdarlığını ifadə etdi. Diqqətə çatdırdı ki, münaqişə Azərbaycan tərəfindən birtərəfli qaydada həll olunub. Vaxtilə Ermənistanın işğal altında saxladığı ərazilərdə tarixi və dini məkanların, məscidlərin, qəbiristanlıqların dağıdılmasını islamofobiyanın təzahürü adlandıran dövlət başçısı dedi: *“Bu, islamofobiyanın, Azərbaycanofobiyanın, vandalizmin təzahürüdür. Çünki dəfələrlə dediyim kimi, bizim şəhərlərimiz Birinci Qarabağ müharibəsi ərzində deyil, sonradan işğal dövründə dağıdılıb. Bu, bütün Azərbaycan və İslam irsini Azərbaycanın bu tarixi torpaqlarından silmək və həmin torpaqların mənşəyini dəyişdirmək üçün qəsdən yürüdülməsinə siyasət idi”* [12].

Baş katib Yusif bin Əhməd əl-Osaymi Qələbə münasibəti ilə dövlət başçısına təbriklərini çatdırdı və İOT-in hər zaman Azərbaycan Respublikasının yanında olduğunu bildirdi.

Müharibənin başa çatmasından sonrakı dövrdə İOT-in daha bir açıqlaması 2021-ci il iyunun 14-də yayıldı. Bu açıqlamada İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş Katibliyi Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında 12 iyun 2021-ci il tarixində əldə olunmuş razılaşmaya dəstək ifadə edirdi. Qeyd edək ki, razılaşmaya əsasən Ermənistan tərəfi Azərbaycana işğaldan azad edilmiş Ağdam rayonu ərazisində vaxtilə basdırılmış 97.000 tank və piyada əleyhinə minaların yerlərini göstərən xəritələri təqdim edirdi. Bunun qarşılığında isə Azərbaycan müharibənin bitməsindən sonrakı dövrdə qanunsuz olaraq ölkə ərazisinə daxil olmuş və təxribatlar törətməkdə şübhəli bilinərək saxlanılan 15 nəfər ermənini Gürcüstan nümayəndələrinin iştirakı ilə Ermənistana təhvil vermişdi [11].

İOT Baş Katibliyinin bəyanatında təşkilatın Gürcüstan Respublikası və Amerika Birləşmiş Ştatları hökumətlərinin, Avropa Şurası Prezidentinin və Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatının (ATƏT) İsveç Sədrliyinin vasitəçilik rolunu yüksək qiymətləndirdiyi qeyd olunmuşdu. Səndəddə İOT Baş Katibliyi, Ermənistan Respublikasını beynəlxalq qanunlar üzərindəki öhdəliklərini yerinə yetirməyə və 30 illik işğal müddətində Azərbaycan Respublikası ərazilərinə basdırdığı yüz minlərlə minanın qalan xəritələrini təqdim etməyə çağırırdı [11].

Nəticə. Beləliklə aparılan təhlillər göstərir ki, 1991-ci ildən ötən 28 il ərzində olduğu kimi, 2020-ci ildə baş vermiş Tovuz döyüşləri və 44 günlük müharibə dövründə də İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı münasibətdə obyektiv, beynəlxalq hüquqa əsaslanan mövqedən çıxış etmişdir. Tovuz döyüşləri dövründə İOT Baş katibliyinin açıqlamasında iki dövlət arasında rəsmi sərhəddə törədilən təxribatlar pislənilmişdir. 44 günlük müharibə və ondan sonrakı dövrdə İOT təkcə Ermənistanın işğalı ilə bağlı deyil, həm də bu ərazilərdə İslam maddi mədəni irsinin nümunələrinə qarşı törədilmiş vandalizmlə bağlı narahatlığını bəyan etmiş, müsəlman ölkələrinin diqqətini məhz bu mühüm məqama cəlb etmişdir.

ƏDƏBİYYAT

1. Azerbaijan in Global Politics: Crafting Foreign Policy / Ed. Fariz Ismailzade Alexandros Petersen (Editor). –Baku: ADA Publishing -2009. -372 s.
2. Eyyubova, S.E. İslam Konfransı Təşkilatı beynəlxalq münasibətlər sistemində (1969-2000-ci illər)/ tarix elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş dis./ -Bakı, -2007. -170 s.
3. Heydər Əliyev və Şərq. İKT dövlətləri: [6 cildə] / -Bakı: Çarşıoğlu, V kitab. -2005. -357 s.
4. Qasımlı, M.C. Azərbaycan Respublikasının diplomatiya tarixi / M.C.Qasımlı. 2 hissədə. II hissə. – Bakı: Mütərcim, -2015. – 640 s.
5. OIC condemns repeated provocations and aggression by armenian military forces against Azerbaijan: [Electron resource] / The official site of OIC. -2020, 28 September. URL: www.oic-oci.org/topic/?t_id=23879&ref=14184&lan=en [13.10.2022].
6. OIC Expresses Concern over Destruction of Islamic Historical Shrines in Occupied Territories of Azerbaijan: [Electron resource] / The official site of OIC. -2020, 11 November. URL: www.oic-oci.org/topic/?t_id=24928&ref=15226&lan=en [13.10.2022].
7. OIC General Secretariat Commemorates the 29th Anniversary of Khojaly Massacre: [Electron resource] / The official site of OIC. -2021, 25 February. URL: www.oic-oci.org/topic/?t_id=25888&ref=16289&lan=en [13.10.2022].
8. OIC General Secretariat Condemns Armenia's Attack On The Tovuz Region In Azerbaijan: [Electron resource] / The official site of OIC. -2020, 14 July. URL: www.oic-oci.org/topic/?t_id=23655&ref=14098&lan=en [13.10.2022].
9. OIC General Secretariat Welcomes Cessation of Hostilities over Nagorno-Karabakh Dispute: [Electron resource] / The official site of OIC. -2020, 13 November. URL: www.oic-oci.org/topic/?t_id=24944&ref=15234&lan=en [13.10.2022].
10. OIC Reaffirms its Solidarity with the Republic of Azerbaijan: [Electron resource] / The official site of OIC. -2020, 14 October. URL: www.oic-oci.org/topic/?t_id=24820&ref=15170&lan=en [13.10.2022].

11. OIC Welcomes the Agreement between Azerbaijan Armenia: [Electron resource] / The official site of OIC. -2021, 14 June . URL: www.oic-oci.org/topic/?t_id=28227&ref=17421&lan=en [13.10.2022].

12. Prezident İlham Əliyev İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibini qəbul edib: [Elektron resurs] / Azertac, -2021, 08 aprel. URL:

https://azertag.az/xeber/Prezident_Ilham_Aliyev_Islam_Amekdasliq_Teskilatinin_Bas_katibini_qebul_edib_YENILANIB_VIDEO-1750845 [13.10.2022].

АКШИН МАМЕДЗАДЕ

Докторант Бакинского Государственного Университета

ОТНОШЕНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ ИСЛАМСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА К ПРОЦЕССАМ В ГОДЫ 44-ДНЕВНОЙ ВОЙНЫ И ПОСЛЕВОЕННЫЙ ПЕРИОД

В период после обретения Азербайджанской Республикой независимости одним из основных направлений внешней политики была работа в рамках международных организаций по обеспечению национальных интересов. С этой точки зрения отношения с Организацией исламского сотрудничества (ранее известной как Организация Исламская конференция) занимают особое место в дипломатической истории Азербайджана. ОИК или ОИК также была первой международной организацией, к которой присоединился Азербайджан после провозглашения своей независимости. Организация продемонстрировала последовательную позицию в отношении нагорно-карабахского конфликта, существовавшего в результате оккупации Арменией территорий Азербайджана. Основной исследовательский вопрос статьи связан с выявлением отношения ОИК к процессам, происходящим в регионе в годы 44-дневной войны и послевоенный период. Также сравнительные анализы, проведенные в период оккупации, 44-дневной войны и постконфликтный период, позволяют определить, какие концептуальные или незначительные изменения произошли в политике ОИК в этом направлении. Одним из основных моментов, подчеркнутых в статье, является вопрос о необходимости большой поддержки Азербайджана со стороны организации.

При написании статьи, исходя из методологических принципов либерализма, использовались методы анализа событий и сравнительного анализа.

Главный полученный результат состоит в том, что и в течение 44-дневной войны, и в послевоенный период организация действовала с справедливой и универсальной позиции, при этом ссылаясь на собственные, основные документы. Одним из главных факторов, повлиявших на столь решительную позицию ОИК, стала успешная дипломатическая политика Азербайджана.

Ключевые слова: ОИК, Азербайджан, Карабах, конфликт, организация.

AQSHIN MAMMADZADEH

Doctoral student of Baku State University

ATTITUDE OF THE ISLAMIC COOPERATION ORGANIZATION TOWARDS 44 DAYS OF WAR AND POST-WAR PERIOD

One of the main directions of foreign policy of the Republic of Azerbaijan has been to work within international organizations to ensure national interests in the post-independence period. From this point of view, relations with the Organization of Islamic Cooperation (formerly known as the Organization of the Islamic Conference) have a special place in the foreign policy of Azerbaijan. The OIC was also the first international organization that the Republic of Azerbaijan joined after declaring its independence. The organization has demonstrated a consistent position on the Nagorno-Karabakh conflict, which once existed as a result of Armenia's occupation of Azerbaijani territories. The

main research question of the article is related to the OIC's attitude to the processes taking place in the region during the 44-day war and post-war period. The comparative analysis also allows us to determine what conceptual or minor changes have taken place in the OIC's policy during the occupation, the "44-day war" and the post-conflict period. One of the main points of the article is the need for the organization's great support to Azerbaijan.

The article is based on the methodological principles of liberalism, event analysis and comparative analysis methods are used.

The main conclusion is that during both the 44-day war and the post-war period, the organization took a fair and universal position, referring to its own documents, the UN documents. One of the main factors influencing the OIC to show such a resolute position was the successful diplomatic policy pursued by the Azerbaijani Government.

Keywords: OIC, Azerbaijan, Karabakh, conflict, organization.

Məqalənin redaksiyaya daxil olduğu tarix: 13 oktyabr 2022-ci il.

Məqalənin çapa qəbul olunma tarixi: 25 oktyabr 2022-ci il.

Rəyçilər: s.ü.f.d. Kərəm Məmmədov, s.e.d. Mirabdullayev.
